

SOCJOLOGIA MUZYKI

Moim Najbliższym

Seria

WYKŁADY Z SOCJOLOGII

Redaktor naukowy: Piotr Sztompka

tom 8

Prezentujemy Państwu ósmy tom *Wykładów z Socjologii*. Seria powstaje nie tylko z myślą o ułatwieniu nauki studentom socjologii i innych kierunków nauk społecznych, lecz także z potrzeby systematycznego opisu współczesnych społeczeństw i na tym tle społeczeństwa polskiego.

Wykłady otworzyliśmy tomem przedstawiającym zagadnienia socjologii struktur społecznych autorstwa Henryka Domańskiego (Warszawa 2004), którego nowe rozszerzone i poprawione wydanie pojawiło się w 2007 roku. Krzysztof Gorlach tom drugi poświęcił socjologii wsi i obszarów wiejskich. Edmund Wnuk-Lipiński w tomie trzecim omówił problemy socjologii życia publicznego. Tom czwarty, autorstwa Bohdana Jałowieckiego i Marka S. Szczepańskiego, przedstawia socjologiczny sposób ujmowania miasta i przestrzeni. Tom piąty to *Socjologia kultury* Mariana Golki. Tom szósty serii zawarł wykład podstaw statystyki dla socjologów autorstwa Grzegorza Lissowskiego, Jacka Hamana i Mikołaja Jasińskiego. Siódmy tom zatytułowany *Socjologia problemów społecznych* napisał Krzysztof Frysztacki.

Podręczniki kierujemy nie tylko do studentów socjologii i pokrewnych kierunków, lecz także do polityków, dziennikarzy i wszystkich świadomych obywateli pragnących poszerzyć swoją wyobraźnię socjologiczną, tak niezbędną dla świadomego uczestnictwa w nowoczesnym społeczeństwie demokratycznym.

Barbara Jabłońska

SOCJOLOGIA MUZYKI

Wydawnictwo Naukowe Scholar

Seria Wykłady z Socjologii, t. 8

Redaktor naukowy serii:
prof. dr hab. *Piotr Sztompka*

Recenzja:
prof. dr hab. *Marian Golka*

Redaktor prowadząca:
Anna Raciborska

Redakcja:
Magdalena Pluta

Korekta:
Joanna Barska

Projekt okładki:
Katarzyna Juras

Copyright by Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2014

ISBN 978-83-7383-715-7

Publikacja dofinansowana przez
Instytut Socjologii Uniwersytetu Jagiellońskiego

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.
ul. Krakowskie Przedmieście 62, 00-322 Warszawa
tel./fax 22 826 59 21, 22 828 95 63, 22 828 93 91
dział handlowy: jak wyżej, w. 105, 108
e-mail: info@scholar.com.pl
www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze
Skład i łamanie: WN Scholar (*Jerzy Łazarski*)
Druk i oprawa: Drukarnia Read Me, Łódź

Spis treści

Wprowadzenie	9
Inspiracje	9
Cele pracy	11
Struktura książki	12
Rozdział 1. Muzyka i społeczeństwo	15
1.1. Kultura słyszenia: dźwięk w życiu człowieka	15
1.2. Czym jest muzyka?	18
1.3. Czy istnieje muzyczny język?	21
1.4. Społeczny wymiar muzyki	27
1.5. Funkcje muzyki w społeczeństwie	31
1.6. Dysfunkcyjne aspekty muzyki w społeczeństwie	44
1.7. Instytucje muzyczne	45
1.8. Podsumowanie	47
Rozdział 2. Muzyka w myśli filozoficzno-społecznej	49
2.1. Muzyka i filozofia	49
2.2. Pitagorejska wizja muzyki i wszechświata	53
2.3. Platon i Arystoteles o muzyce i wychowaniu	53
2.4. Świętego Augustyna teocentryczno-matematyczna wizja muzyki.	57
2.5. Nowożytnie kontynuacje: Bacon, Kartezjusz, Leibniz – matematyczne rozumienie muzyki	59
2.6. Jean-Jacques Rousseau: polityczno-kulturowe rozumienie muzyki ...	60
2.7. Herder – muzyka jako prabyt	62
2.8. Immanuel Kant o muzyce i władzy sądenia	63
2.9. Hegel o Duchu i muzyce	65
2.10. Muzyka jako rytm u Schellinga	68
2.11. Schopenhauer – muzyka jako wola	69
2.12. Nietzsche – muzyka apollińska i dionizyjska	71
2.13. Ortega y Gasset – niepopularność „nowej muzyki”	74
2.14. Ingarden – ontologia dzieła muzycznego i rozumienie muzyki	75
2.15. Podsumowanie	77
Rozdział 3. Socjologowie o muzyce	78
3.1. Muzyka w myśli socjologicznej	78
3.2. Herbert Spencer: muzyka, system społeczny i ewolucja	81
3.3. Simmel – muzyka, komunikacja i tożsamość	84
3.4. Max Weber – muzyka i racjonalność	87

3.5. Alfred Schütz – muzyka w relacjach społecznych	92
3.6. Stanisław Ossowski – muzyka jako „sztuka myślenia dźwiękami” . . .	97
3.7. Pjotr Iłdiz – muzyka ideacyjna i zmysłowa	101
3.8. Norbert Elias – muzyka i społeczeństwo w ujęciu figuracyjnym	105
3.9. Pierre Bourdieu – gust muzyczny i pole sztuki	109
3.10. Theodor Adorno – nowa muzyka, regresja słuchania i przemysł muzyczny.	113
3.11. Podsumowanie	117
Rozdział 4. Socjologia muzyki jako odrębna subdyscyplina nauki	119
4.1. Muzyka w refleksji socjologicznej	119
4.2. Socjologia muzyki jako nauka interdyscyplinarna	120
4.3. Co z polską socjologią muzyki?	122
4.4. Socjologia muzyki a socjologia sztuki	125
4.5. W poszukiwaniu definicji socjologii muzyki	126
4.6. Socjologia muzyki jako nauka badająca muzyczne praktyki	129
4.7. Wymiary i obszary badawcze socjologii muzyki	132
4.8. Stare i nowe problemy badawcze socjologii muzyki	134
4.9. Metody badawcze w socjologii muzyki	137
4.10. Program dla socjologii muzyki	141
4.11. Podsumowanie	143
Rozdział 5. Muzyka i edukacja	145
5.1. Edukacyjne walory muzyki	145
5.2. Edukacja muzyczna w Polsce	149
5.3. Głuche społeczeństwo? O kompetencjach muzycznych Polaków	151
5.4. Podsumowanie	158
Rozdział 6. Muzyka i polityka	160
6.1. Muzyka w polityce i polityka w muzyce	160
6.2. Integracyjno-obywatelska moc muzyki w polityce	161
6.3. Dekoracyjno-okolicznościowy charakter muzyki w polityce.	164
6.4. Propagandowo-opresyjny charakter muzyki w polityce.	166
6.5. Buntowniczo-wyzwoleńcza rola muzyki.	171
6.6. Wizerunkowo-marketingowa rola muzyki w polityce	177
6.7. Podsumowanie	183
Rozdział 7. Muzyka i religia	184
7.1. Związki muzyki z religią	184
7.2. Muzyka w sferze <i>sacrum</i> (w kontekście liturgicznym)	186
7.3. Muzyka poza kontekstem liturgicznym.	192
7.4. Podsumowanie.	196
Rozdział 8. Muzyka, globalny rynek i nowe technologie	197
8.1. Współczesne czasy i muzyka	197
8.2. Od muzyki analogowej do cyfrowej – rewolucja w kulturze audialnej	199

8.3. Zmieniający się charakter przemysłu muzycznego	201
8.4. Nowe praktyki muzyczne w zglobalizowanym i zdigitalizowanym świecie	205
8.4.1. Relacje zapośredniczone dźwiękowo: nadawca (twórca) – dzieło – odbiorca	205
8.4.2. Dźwiękosfera publiczna, czyli „umeblowanie” świata muzyką	207
8.4.3. Dźwiękosfera prywatna, czyli słuchawki na uszach	211
8.4.4. Dzielenie się muzyką w zdigitalizowanym świecie	215
8.5. Muzyka jako towar we współczesnym świecie	217
8.6. <i>Think global</i> : muzyka świata i nowy muzyczny globalizm	218
8.7. Podsumowanie	219
Coda	222
Bibliografia	225
Indeks nazwisk	243